

Φώτης Κόντογλου: Ο Άγιος Νικάνωρ και το Μοναστήρι του στη Ζάμπορδα (Ζάβορδα)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

(Επιμέλεια Στέλιος Κούκος)

Παράξενο πράγμα φαίνεται στη σημερινή γενεά το να καταγίνεται κανένας με τη θρησκεία και με τους αγίους. Αυτά τα θεωρούνε προλήψεις οι σημερινοί άνθρωποι, ζαλισμένοι από την επιστήμη.

Ωστόσο, στην Ευρώπη, που στάθηκε η μάνα της επιστήμης και το σχολειό της αθείας, υπάρχουνε πολλοί άνθρωποι από την τάξη των σπουδασμένων, που γυρεύουνε να βρούνε κάτι αλλοιώτικο από την ανθρώπινη γνώση, και ψάχνοντας, φτάνουνε στη θρησκεία.

Η ταραχή, η αβεβαιότητα κ' η αγωνία βασανίζουν τους σημερινούς ανθρώπους και δεν τους αφήνουν να ησυχάσουν, γιατί κατά τον Σολομώντα «ο προστιθείς γνώσιν προστίθισιν άλγημα», δηλ. «όποιος πληθαίνει τη γνώση του πληθαίνει τον πόνο του».

Πολλοί, λοιπόν, απ' αυτούς τους θαλασσοδαρμένους που τους βασανίζει η πνευματική ανεμοζάλη και δεν αφήνει το πνεύμα τους και την καρδιά τους να γαληνέψουν, ύστερα από πολλά περιπλανήματα, σαν εκείνον τον Οδυσσέα, βρίσκουν το λιμάνι της θρησκείας και μπαίνουν μέσα για να συνεφέρουν και να αναπαυτούν. Αυτό που έχει μεγάλη σημασία για μας τους Έλληνες, είναι τούτο: Πως οι τέτοιοι πνευματικά караβοτσακισμένοι καταφεύγουν οι περισσότεροι στην Ορθοδοξία, και νοιώθουν μεγάλη χαρά κι' ανακούφιση σαν την ανακαλύψουν. Γιατί η Ορθοδοξία είναι η αληθινή θρησκεία του Χριστού, η απαραμόρφωτη, και για τούτο έχει μέσα της την ειρήνη, κι' όλα της είναι γαληνεμένα κ' ειρηνικά, κι' αυτή την ειρήνη τη μεταδίνει και σε όσους πάνε κάτω από τις φτερούγες της. Η Ορθοδοξία έχει το άγιον Πνεύμα, που λέγεται Παράκλητος, δηλαδή Παρηγορητής.

Αλλά τι είναι η Ορθοδοξία; Ημείς οι ίδιοι, που λεγόμαστε Ορθόδοξοι, δεν τη γνωρίζουμε, κι' ούτε είμαστε σε θέση να νοιώσουμε τα ουρανόσταλτα δώρα της.

Γι' αυτό δεν γνωρίζουμε και τους αγίους που την καταστολίσανε.

Ένας απ' αυτούς τους άγνωστους αγίους είναι κι' ο άγιος Νικάνωρ, που θέλω να γράψω σήμερα για το βίο του και για το μοναστήρι του, και που η μνήμη του γιορτάζεται στις 7 Αυγούστου.

Ο όσιος Νικάνωρ γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη στα 1491, δηλαδή 38 χρόνια ύστερ' από το πάριμο της Πόλης από τους Τούρκους.

Κατά το συναξάρι του, η μητέρα του Μαρία ήτανε στείρα και τον γέννησε σε περασμένη ηλικία, ύστερ' από ένα όνειρο που είδε.

Από μικρός αγαπούσε τη θρησκεία, όπως οι περισσότεροι άγιοι. Σαν πεθάνανε οι γονιοί του, μοίρασε στους φτωχούς όσα κληρονόμησε, κ' έγινε μοναχός με τόνομα Νικάνωρ, από Νικόλας που λεγότανε πρωτύτερα.

Κ' επειδή ζούσε με πολλή αρετή και θεοσέβεια, ο τότε μητροπολίτης της Θεσσαλονίκης Ευστάθιος τον χειροτόνησε διάκονο κ' ύστερα ιερέα, και τον διώρισε τυπικάρη στη μητρόπολη, έχοντας κατά νου να τον κάνη διάδοχό του στο θρόνο της Θεσσαλονίκης.

Αλλά ο Νικάνωρ δεν αγαπούσε τ' αξιώματα, ας ήτανε κ' εκκλησιαστικά, κι' ο πόθος του ήτανε να αποτραβηχτή σ' έναν τόπον ήσυχον για να ζήση αφοσιωμένος στο Θεό.

Μια νύχτα, εκεί που έκανε την προσευχή του, άκουσε μία φωνή από τον ουρανό που τούλεγε να πάγη στο βουνό του Καλλιστράτου κ' εκεί να καλογερέψη.

Σημείωσε πως σ' εκείνο το βουνό ήτανε τον παλιόν καιρό ένα ασκηταριό που τόχανε χαλάσει οι Βούλγαροι προ πολλά χρόνια.

Έφυγε, λοιπόν, ο άγιος από τη Θεσσαλονίκη μ' ένα παλιόρασο από γιδότριχα, και τράβηξε να πάγη σε κείνο το βουνό. Στο δρόμο, δίδασκε τους απελπισμένους χριστιανούς, που τότε πρωτοδοκιμάζανε την τούρκικη σκλαβιά. Πέρασε από τη Βέρροια, από την Κοζάνη, από τα Σέρβια, κι' απ' άλλα χωριά, στηρίζοντας τους χριστιανούς στην πίστη τους, ως που έφτασε στο κακοτράχαλο βουνό του Καλλιστράτου, που το λένε σήμερα Ζάμπορδα. Το λέγανε του Καλλιστράτου από έναν ασκητή Καλλίστρατο που είχε ασκητέψει μέσα σε μια σπηλιά.

Κατά πρώτο ανακαίνισε αυτό το χαλασμένο μοναστήρι του αγίου Γεωργίου που βρισκότανε στην ακροποταμιά του Αλιάκμονα. Σ' αυτό το ασκητήριο κάθισε ολομόναχος επί 16 χρόνια. Κατόπι, τον βοηθήσανε δυο ευσεβέστατοι εμπόροι δίνοντάς του πολλά χρήματα, και μ' αυτά έχτισε στην κορυφή του βουνού το

μοναστήρι, που το αφιέρωσε στη Μεταμόρφωση του Σωτήρος, επειδή είχε βρη μία παλιά εικόνα της Μεταμορφώσεως θαμμένη μέσα στη γη από τον καιρό των εικονομάχων.

Πλήθος άνθρωποι προστρέξανε να καταφύγουνε σε κείνη την πνευματική μάνδρα. Το μικρό ποίμνιο γρήγορα πλήθυνε, και με την αυστηρή κυβέρνηση του αγίου καταστάθηκε μια μικρή αγγελική πολιτεία. Κατά τον ποιμένα, έγινε και το ποίμνιο. Οι πατέρες δουλεύανε για τη συντήρησή τους, άλλος σκάβοντας, άλλος φυλάγοντας τα γίδια, άλλος αλέθοντας στο χερόμυλο, άλλος φιλοτεχνώντας το εργόχειρό του.

Η τροφή τους ήτανε χόρτα, ψωμί και λίγο κρασί για να στηρίζονται. Ο άγιος Νικάνωρ, μ' όλο που εγέρασε παράκαιρα, έδινε το παράδειγμα με τη νηστεία και με τη σκληραγωγία του κορμιού του. Το αληθινό έργο τους ήτανε οι αδιάκοπες προσευχές κ' οι αγρύπνιες. Παρακαλούσανε το Θεό για τη σωτηρία όλων των χριστιανών και για την ανακούφιση των Γραικών που τους είχε αποκάτω από το μαχαίρι του το νεοφερμένο γένος των Τούρκων.

Απ' όλη τη Μακεδονία προστρέχανε για να βλογηθούνε από τον Άγιο. Το μοναστήρι του ήτανε για τον απελπισμένον κόσμο σαν πύργος ακατάλυτος της πίστης και της ελπίδας, σε κείνα τα μαύρα χρόνια.

Αφού, λοιπόν, έζησε θεάρεστα ο Άγιος όσο ήτανε διωρισμένο από το Θεό, κι' αφού άφησε στους μαθητάδες του τις σύντομες κι' απλές παραγγελιές του, και βλόγησε τους μοναχούς και τους λαϊκούς που δράμανε από τα γύρω μέρη, κοιμήθηκε, ο δίκαιος, ο ταπεινός μαθητής του Χριστού, ο κουρασμένος εργάτης του αμπελώνος του, που στερήθηκε τον ψεύτικον κόσμο για Κείνον που σταυρώθηκε για να χαρίση τον αληθινόν σ' όσους τον πιστεύουνε. Παράδωσε το πνεύμα του στον Κύριο στις 7 Αυγούστου 1549, σε ηλικία 58 χρονών.

Το αγιασμένο λείψανό του θάφτηκε στο παρεκκλήσι του τιμίου Προδρόμου, κι' ο τάφος του σώζεται ως τα σήμερα. Πλήθος θαύματα γινήκανε κατά καιρούς από το σκήνωμα, και γίνονται ως τα σήμερα.

Συνεχίζεται

Η μνήμη του αγίου Νικάνωρα τιμάται στις 7 Αυγούστου και πανηγυρίζει η Ιερά Μονή του.

Από το βιβλίο του Φώτη Κόντογλου «Ασάλευτο θεμέλιο» των εκδόσεων Ακρίτας.

pemptousia.gr

-